

Spaans, Italiaans en Russisch in de vernieuwde tweede fase

De stand van zaken

Het gonst in onderwijsland van de drukte rond allerlei vakken met het oog op de invoering van de vernieuwde tweede fase in het jeugdonderwijs. Hoe zit dat toch met de 'kleine talen', zult u zich als bezorgde docent afvragen. Het is daar zo stil. En in zekere zin is dat ook zo, waarschijnlijk als gevolg van het temperen van aanvankelijk hooggestemde verwachtingen na de parlementaire screening van de eerste plannen van de stuurgroep Profiel tweede fase. Wat is het geval?

Volgens de eerste voorstellen konden de leerlingen Italiaans, Spaans en Russisch kiezen als startersvak in het vierde leerjaar. De benodigde studielast daarvoor moest uit de vrije ruimte komen. Daarnaast was het mogelijk om deze talen (als een volledig programma) in het profiel 'Cultuur en maatschappij' op te nemen. Daarvoor was een groot deel van de studielast gereserveerd binnen het profiel met een aanvulling uit de vrije ruimte. Bij de behandeling van de voorlopige voorstellen in de vaste kamercommissie is aan deze laatste keuzemogelijkheid de voorwaarde verbonden dat de leerling in het betreffende vak een voortraject in de onderbouw moet hebben doorlopen. Die voorwaarde geldt ook voor een later toegevoegde optie: havo-leerlingen kunnen in het gemeenschappelijk deel kiezen voor Spaans, Italiaans of Russisch als deelvak 'spreken en luisteren'. Dat voortraject komt dan ruwweg overeen met het programma van 'de grote drie' in de eerste drie leerjaren. Het is te voorzien dat deze maatregel de levensvatbaarheid van 'de kleine drie' niet bevordert. Denkt u maar aan de problemen die scholen nu al hebben om hun basisvormingsprogramma te organiseren. En hoe groot is de motivatie van 12/13-jarigen om belangstelling voor een derde of vierde taal om te zetten in daden?

Nog andere factoren, vooral op schoolorganisatorisch en financieel terrein spelen een rol. Gaan scholen straks in de vrije ruimte mini-cursusjes organiseren die aan het marginale karakter van de drie nieuwe talen nauwelijks iets zullen veranderen? Zal de overheid bereid zijn te investeren in bijvoorbeeld de ontwikkeling van een centraal examen Italiaans als de belangstelling van scholen en leerlingen aan de magere kant blijft? Zo er al pogingen gedaan zijn of

worden om de politieke besluitvorming te beïnvloeden, is het niet te verwachten dat die veel resultaat zullen hebben. De parlementaire afronding van de voorstellen zal naar verwachting nog voor de zomer plaatsvinden.

Samengevat zien de keuzemogelijkheden Spaans/Italiaans/Russisch voor de leerlingen bij invoering van de vernieuwde tweede fase er nu zo uit:

havo

- In het gemeenschappelijk deel als deelvak spreken/luisteren studielast 160 uur
- In het profiel 'Cultuur en maatschappij' als aanvulling op 'spreken en luisteren' tot het 'hele vak' studielast 360 uur (160 + 200)
- In het profiel 'Cultuur en maatschappij' als heel vak studielast 360 uur
- In de vrije ruimte als startersvak studielast 360 uur

vwo

- In het profiel 'Cultuur en maatschappij' als heel vak studielast 520 uur
- In de vrije ruimte als startersvak studielast 520 uur

Ontwikkelingswerk

Betrekkelijk snel na het bekend worden van de voorstellen voor de examenprogramma's van de VOG-mvt (vakontwikkelgroep Moderne vreemde talen) startte de SLO – op verzoek van Levende Talen – met het ontwikkelen van een leerplan Italiaans. Als gevolg van de op dat moment te voorziene besluitvorming hebben de auteurs zich beperkt tot een voorlopige versie voor de startersvakken. Dit voorlopige leerplan is in september 1996 gereedgekomen en is kosteloos verkrijgbaar bij het secretariaat van de projectgroep Mvt van de SLO (053-4840285, fax 053-4307692, e-mail a.ligtenberg@slo.nl). Dit basisdocument kan goede diensten bewijzen als bron voor materiaalmakers en legt een inhoudelijke fundering voor verder ontwikkelingswerk. Voor Spaans en Russisch als startersvakken had de SLO al in een eerder stadium voorwerk verricht.

Net als bij Frans en Duits vraagt het nieuwe fenomeen 'deelvak' om extra aandacht.

Met het oog op het 'lange traject' zal er ook een leerplan gemaakt moeten worden voor de onderbouw.

Dit zal sterke overeenkomst vertonen met de leerplannen voor Frans/Duits/Engels in de basisvorming die in 1993 uitgekomen zijn.

Handreikingen voor invoering

De situatie voor de drie 'nieuwe' talen wijkt af van die voor de overige talen. Zo gaat het niet om verandering, maar om feitelijke invoering van de vakken in het reguliere jeugdonderwijs. Hoe bijvoorbeeld aanvangsonderwijs past in een 'studiehuisorganisatie', hoe het staat met de beschikbaarheid van geschikt materiaal, hoe scholen op de beste wijze deze vakken kunnen promoten – allemaal zaken die de nodige aandacht vragen. De SLO heeft dan ook, weer in overleg met Levende Talen, besloten in de loop van dit jaar een publicatie uit te brengen waarin aan docenten en schoolleiders handreikingen en suggesties gedaan worden die de invoering van Italiaans, Spaans en Russisch in de scholen kunnen bevorderen. De projectgroep die dit uitwerkt bestaat uit een vertegenwoordiger van elk van de drie talen en twee SLO-medewerkers.

Het is de bedoeling dat bij dit werk een grotere groep betrokken wordt, bestaande uit belangstellende schoolleiders, docenten, opleiders en misschien uitgevers die vanuit hun achtergrond een bijdrage kunnen leveren. Het product wordt nog dit jaar opgeleverd.

Lesmateriaal

Van het uitgeversfront is, voorzover onze informatie reikt, weinig te melden. Ongetwijfeld nemen zij een afwachtende houding aan. Bovendien hebben zij hun handen vol aan de ontwikkeling van nieuwe producten voor de bestaande vakken.

Voor Spaans is het aanbod, zeker op het terrein van de volwasseneneducatie, redelijk groot. Veel van dat materiaal zal echter een aanzienlijke bewerking moeten ondergaan, wil het bruikbaar zijn in het nieuwe jeugdonderwijs.

De SLO verleent ondersteuning aan een internationaal project dat gecoördineerd wordt door medewerkers Italiaans van het ABC, de schoolbegeleidingsdienst van de gemeente Amsterdam. Met een team auteurs uit Spanje, Luxemburg, Duitsland en Italië werken zij in het kader van een Socrates-project aan een leergang Italiaans voor 14- tot 18-jarigen die, naar men hoopt, in 1998-'99 in de verschillende landen op de markt wordt gebracht. Voor Russisch zal het aanbod waarschijnlijk beperkt blijven tot een bewerking van de bestaande leergang die op een aantal scholen nu in gebruik is.

Zeker met het oog op de beperkingen in contacttijd in het toekomstige studiehuis is het voor alle drie de talen van belang ontwikkelingen op het gebied van multimediale ondersteuning nauwlettend te volgen.

Noot

In februari 1997 heeft de SLO in samenwerking met het Cito en de landelijke pedagogische centra een reeks brochures het licht doen zien die aan docenten meer gedetailleerde informatie geeft over hun vakgebied in de nieuwe tweede fase. Voor de moderne vreemde talen verschenen twee delen: voor Engels en voor Frans/Duits gecombineerd. Een brochure voor Spaans/Italiaans/Russisch met daarin opgenomen de integrale tekst van de (tien) voorgestelde examenprogramma's is onlangs verschenen. De brochure is te bestellen bij de SLO, 053-4840840, fax 053-4307692.

Han van Toorenburg

Is medewerker van de projectgroep Moderne vreemde talen in het voortgezet onderwijs van de SLO.
Adres: SLO, Postbus 2041, 7500 CA Enschede, e-mail H.vanToorenburg@slo.nl.